

Versenyképes adórendszer

2008 tavaszán adótanácsadók, adószakértők csoportja kezdeményezte az adórendszer átalakításával, versenyképességének javításával kapcsolatos olyan szakmai koncepció kidolgozását, mely több évre vonatkozóan rögzítheti a gazdaságpolitika kívánatos, a gazdaság növekedési képességeit növelni és fenntartani képes irányait. A megkezdett munkához szakmai háttérrel nemzetközi tanácsadó cégek biztosítottak, a javaslatok költségvetési hatásainak számítását a Pénzügyminisztérium munkatársai végezték, a költségvetés szerkezete vonatkozásában végzett összehasonlító számításokat, makrogazdasági hatások számszerűsítését a Magyar Nemzeti Bank munkatársai segítették. A javaslatok kidolgozásának folyamatába egyre növekvő számú üzleti érdekképviselői szervezet is bekapcsolódott, így biztosíthatóvá vált egy, a versenyszféra széleskörű támogatását élvező koncepció kialakítása.

Mindezek eredményeként a jelen szakértői anyag összefoglalja azon szempontokat, és a munkában résztvevő szakértők által egységesen támogatott lehetséges lépéseket, javaslatokat, melyek ténylegesen alkalmasak lehetnek egy versenyképes, a gazdasági növekedést támogató magyarországi adórendszer megteremtésére. A javaslatcsomag célja ennek alapján az adórendszer jelenlegi állapotával kapcsolatos szakmai viták támogatása, és az ott felmerült kérdések konszenzusos megválaszolása oly módon, hogy annak eredményeként világossá váljon, milyen kialakítású adórendszer lehet alkalmas a vállalkozások növekedési képességeinek javítására, a feketegazdaság visszaszorítására, az aktivitási ráta és a foglalkoztatás növelésére, amely hatások egyébként egyszersmind hozzásegíthetik a költségvetést a tartós szociális biztonság hatékonyabb megteremtéséhez is.

Versenyképes adórendszer

Az alábbi javaslatcsomag összehatását tekintve már rövid távon is, a bevezetését követő évben képes lehet a gazdasági növekedés gyors előremozdítására, a gazdaság tartalmának azonnali mozgósítására. Előzetes modellszámítások alapján az egyes lépések együttes megvalósítását követő évben azok gazdasági növekedésre gyakorolt hatása a jelenlegi alappályához képest további legalább 1 százalékos GDP arányában mért növekedési többletet, összesen akár csaknem 4,5 százalékos bővülést eredményezhet, ugyanezen évben az inflációt akár 2,8%-kal is mérsékelheti. A gazdasági növekedésre gyakorolt jótékony hatások a későbbi években hatványozottan jelentkezhetnek, s a hazai gazdaság növekedése újra elérheti vagy akár meg is haladhatja a régiós átlagot. A javasolt lépések már a bevezetésük évében, és az azt követő évben is képesek lehetnek növelni a foglalkoztatási rátát, mely összességében, a feketegazdaság várható visszaszorulását figyelmen kívül hagyva is 0,5%-os emelkedést mutathat, s az a foglalkoztatás feltételeinek lassabb, elhúzódó javulását feltételezve is tovább gyorsulhat a későbbi években. Ezen növekedési aránynál lényegesen nagyobb mértékben, és már a változások bevezetésének évében számíthatunk a legális foglalkoztatás nagyobb térnyerésére, és a szürke- illetve feketemunka jelentős visszaszorulására.

A javaslatcsomag egészének költségvetési hatása összesen mintegy 1100 milliárd forintnyi bevételkiesés lehet, ha nem vesszük számításba a gyorsuló növekedésből, növekvő foglalkoztatásból, illetve a feketegazdaság várható visszaszorulásából származó többletbevételeket. **Ennek eredményeként az egyes javaslatok bevezetése több éves megtervezett lépéssorozat folyamán, 2-4 éves időtávlatban képzelhető el. Az esetleges jelentős költségvetési hatások azonban nem indokolhatják az adórendszer átalakításának halogatását, hiszen a magyar gazdaság megfelelő növekedési képességének hiányát éppen a túlzott mértékű újraelosztás okozza, ilyen nagyságrendű költségvetési szerkezetváltás nélkül valószínűleg tehát ténylegesen versenyképes adórendszer nem alakítható ki.**

Összefoglalva a javaslat megvalósításának **várható hatásai:**

- a **gazdasági növekedés lényeges felgyorsulása** már az első intézkedések bevezetését követő évben
- a **foglalkoztatás bővülése** már az első intézkedések bevezetésének évében, és azt követően több éven át folyamatosan
- az első intézkedések bevezetésének évét követő évben **jelentősen mérséklődő infláció**
- a **feketegazdaság nagyarányú visszaszorulása**, melynek folyamán adóteher-növekedés ténylegesen csupán az adókötelezettségeket elkerülők körében következik be, akik jelenleg alacsony bejelentett jövedelem után teljesítenek adófizetést

Előzetes feltételek

Az alábbiakban azon előzetes feltételekről adunk rövid leírást, melyek elengedhetetlenek az adórendszer érdemi átalakításához.

- **GDP-arányos adóterhelés csökkentése**

Nemzetközi összehasonlításban a magyarországi adóterhelés mértéke magas, 2007-ben a GDP 40%-át is eléri. Ez az arány a magyar gazdasággal elsősorban és közvetlenül versengő régiós országokban lényegesen alacsonyabb, Szlovákiában például 29,3 százalék, Lengyelországban 34,9 százalék. Magyarország régiós versenyhátránya elsősorban ezzel a körülménnyel magyarázható, s azon érdemben csak az adóterhelés mértékének lényeges módosításával javíthatunk. Az adórendszer olyan módon történő átalakítása, mely mindezt figyelmen kívül hagyná, nem változtat az adóalanyok összessége által megfizetett adóterhek nagyságrendjén, így nem gyakorolhat érdemi módon kedvező hatást a gazdaság versenyképességére.

Az újraelosztást az első évben legalább a GDP 1,5-2,5 százalékának megfelelő mértékben kell csökkenteni, legalább ilyen mértékű mozgástér szükséges ahhoz, hogy az adórendszerbeli változások érdemi hatást gyakorolhassanak a gazdasági folyamatokra. Ugyanezen folyamat néhány éves időtávlatban pedig el kell, hogy érje a GDP 4,2-4,5 százalékát, összességében 1000-1100 milliárd forintot. Ennek eredményeként az adóterhelés ugyan még nem csökkenne a régióban legkedvezőbb adórendszerű országok adóterhelésének szintjére, de összességében közeledne az átlaghoz, s nagyságrendileg a jelenlegi lengyelországi adóterhelésnek felelne meg. Ilyen adóterhelés mellett az adórendszer megfelelő szerkezeti átalakításával kellően versenyképes adózási környezet alakítható ki.

- **Költségvetési kiadások jelentős mérséklése**

Az adórendszer átalakítása értelemszerűen nem járhat a költségvetési egyensúly felborulásával, hiszen ilyen módon a magyar gazdaság versenyképessége nem javítható. Ennek megfelelően az adóterhelés csökkentése érdemben csak a költségvetési kiadások mérséklésével valósulhat meg.

Költségvetési kiadásaink mértékét vizsgálva azonban még inkább egyértelmű, hogy régiós országokkal összehasonlításban jelentős a lemaradásunk, költségvetésünk szerkezete lényeges hátrányt jelent gazdasági növekedési kilátásaink tekintetében. A korábban példaként említett országok összes költségvetési kiadásait 8-13 százalékponttal haladja meg hazánk 50,1 százalékos GDP-arányos kiadásával, s még ha ezen országok kiadásai számait korrigáljuk mindazon tételekkel, melyek külső körülményekből fakadóan eredményeznek szükségszerű különbségeket (pl. adósságtörlesztés, kamatterhek, a lakosság demográfiai összetételéből adódó különbségek a jóléti kiadásokban), továbbra is a GDP arányában mért 4,2-4,5 százalékpontos különbség mutatkozik Magyarország hátrányára.

Mindez egyszersmind azt is jelenti, hogy az államháztartási hiánytól, illetve az államadósság mértékétől, valamint egyéb külső körülményektől függetlenül is rendelkezik a hazai költségvetés

olyan hatékonysági tartalékokkal, melyek az adórendszer javasolt átalakításához szükséges kiadáscsökkentéseket lehetővé teszik.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy jelen szakértői véleménynek nem célja és feladata a költségvetési kiadások szükségszerű csökkentésére vonatkozó részletes koncepció kialakítása. Ezzel együtt hasonló fejlettségi szintű régiós országok kiadási tételeinek összehasonlító elemzéséből kitűnik, hogy jelentős javulás várható el szociális kiadásaink célirányossága és hatékonysága vonatkozásában, továbbá ugyancsak jelentős megtakarítások lennének elérhetőek az államigazgatás, a bürokrácia, különösen a gazdasági bürokrácia területén, valamint az állami támogatások juttatásának gyakorlatában.

- **A feketegazdaság visszaszorítása**

Az adórendszer versenyképességének érdemi javítása csak olyan módon valósítható meg, ha az egyszersmind képes előidézni a feketegazdaság visszaszorulását, az egyenlőbb közteher-elosztást, illetve azt, hogy jelentősen növekedjen az önkéntes adófizetési hajlandóság, és az ne csupán a hatósági ellenőrzés eszközeivel legyen kikényszeríthető. A feketegazdaság visszaszorítását szolgáló intézkedések tehát a javaslatok kidolgozásakor kiemelt jelentőséget élveztek.

Ezen célok érdekében a javaslatcsomag szükségszerűen megkülönböztetést kell, hogy tegyen, különösen az alacsony jövedelemre bejelentettek és a ténylegesen alacsony jövedelemszinten élők között. A jelenlegi adórendszer, és számos korábbi adójavaslat egyaránt abból a hibás feltételezésből indul ki, hogy az alacsony jövedelemre bejelentettek adóterhelése nem változtatható, s ezáltal éppen az adórendszer azon elemi torzulását nem voltak képesek kiszűrni, melynek eredményeként az adófizetők egy jelentős rétege vonja ki magát az adókötelezettségek alól. Jelen javaslatcsomag ezzel szemben adókötelezettség alá kívánja vonni mindazokat, akik nem teljesítik adókötelezettségeiket valós jövedelmi viszonyaiknak megfelelően, hanem annál alacsonyabb jövedelmet vallanak be. E réteg tekintetében ugyanis szükségszerű az adóterhelés emelkedése, elkerülendő ugyanakkor, hogy az intézkedések a ténylegesen alacsony jövedelműek megélhetési viszonyait rontsák. Mindezek eredményeként a javaslatcsomag jövedelemviszonyokra gyakorolt hatása csak egységesen, az adóteher-változások és a lehetséges kompenzációs intézkedések együttes figyelembevételével vizsgálható és számszerűsíthető.

- **Az adórendszer egyszerűsítése**

A magyar adórendszer számos szerkezeti hibával küzd, túlságosan elaprózott, bonyolult, felesleges bürokráciával terhelt. Ez egyrészt riasztó a vállalkozások, befektetők számára, visszaveti az ország tőkevonzó képességét, másrészt jelentősen megnehezíti a jogkövető magatartást, ezáltal felesleges üzleti kockázattal terhelve az adózókat.

Az egyszerűsítésnek alapvetően két iránya kell, hogy legyen:

- az adónemek számának drasztikus csökkentése, legfőképpen a kis adók eltörlése révén
- az adó bevallásának, nyilvántartásának és behajtásának egyszerűsítése.

Egyes intézkedési javaslatok

A javasolt intézkedések a foglalkoztatás körülményeinek javítását és a tőkebefektetések, beruházások serkentését egyaránt és egyidejűleg célozzák. Ezen kettős cél az alábbi komplex intézkedéscsomaggal valósítható meg.

I. A foglalkoztatás adóterhelése

A hazai gazdaság és adórendszer versenyképessége a foglalkoztatás, és annak közterhei terén jelentősen sérül. A viszonylag alacsony, átlagbért alig meghaladó jövedelemsávban jelentkező marginális adóterhelés sokakat ösztönöz adókikerülésre, melyre ráadásul a számos elérhető mentesség, kedvezmény, alacsony adózást biztosító átalány alapú adónem ad lehetőséget. Az ennek eredményeként kieső adóbevételeket az adópolitika rendre további adóemeléssel kompenzálja, mely még tovább csökkenti az adófizetők körét, és növeli azok terheit.

Az alacsony jövedelemsávban széles körben elérhető adómentesség ezen túl is sokakat motivál arra, hogy jövedelmüknek csak bizonyos hányada után teljesítsék adófizetési kötelezettségüket. Ennek eredményeként a kedvezmények nem a ténylegesen alacsony jövedelműeket segítik, hanem az adókikerülést serkentik.

Mindezek következtében a foglalkoztatás jelenlegi adóztatása nagyban előidézője az adókikerülésnek, és a szürke- vagy feketemunkának, és részben felelős a stagnáló alacsony foglalkoztatásért és aktivitásért. Ezen visszásságok nemzetközi tapasztalatok és elemzések alapján is a marginális adóterhelés jelentős csökkentésével, a sávhatárok kiszélesítésével, és az egyes jövedelemsávok közti túlzott, visszaélésre ösztönző megkülönböztetések visszafogásával orvosolhatók.

Hangsúlyozandó, hogy a javasolt intézkedések egy jelenleg több irányból torzult adóztatás visszásságait kívánják kiszűrni, tehát azok hatása egyes jövedelemsávokban eredményezhet adóteher-növekedést, ennek célja azonban az adóterhet elkerülő adófizetésekre kényszerítése. Az intézkedések jövedelmi viszonyokra gyakorolt hatása azonban a tényleges rászorultak esetében külön intézkedésekkel kompenzálható, így a valós jövedelmi viszonyok alakulása nem vizsgálható önmagában az adókulcsok változásából adódó hatások számszerűsítésével.

Az erre vonatkozó gyakorlati javaslatok a következők:

1. Egységes 20%-os SZJA kulcs 15 millió Ft-ig, azt meghaladóan 30%-os adókulcs az összevont jövedelem után

Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy egy széles bázison működő, egykulcsos személyi jövedelemadó-rendszer jelentősen javítja a kiszámíthatóságot, egyszerűsíti az adminisztrációt és már rövidtávon is szolgálja a gazdaság fehéritését, ha annak mértéke méltányos közteherviselést biztosít. Ugyanakkor véleményünk szerint szükséges fenntartani azt az elvet is, hogy a magasabb jövedelmet élvezők ne csak abszolút összegben, de arányaiban is valamivel nagyobb részen vegyenek részt a közteherviselésben. Ezért továbbra is javasolnánk egy magasabb adókulcs fenntartását, a sávhatárt ugyanakkor jelentősen kiszélesítenénk, hogy az adótábla valós progressziót biztosítson.

2. Bevételen alapuló jövedelemátalányok (pl. EKHO, egyéni vállalkozó, őstermelő, stb.) megszűnnek

Szintén az adórendszer egyszerűsítését és a szürkegazdaság visszaszorítását szolgálja az átalánytípusú adók megszüntetése, hiszen egyrészt nem vonatkoznának speciális szabályok, megkülönböztető jellegű kedvezmények kisebb csoportokra, másrészt a költségelszámolás megkövetelésével tovább lenne erősíthető a kötelező számlaadás intézménye, amely megnehezítené a bevételek eltitkolását.

3. Munkáltatói járulékok 10 százalékponttal csökkennek

- a nyugdíjbiztosítási járulék 24%-ról 19%-ra
- az egészségbiztosítási járulék 5%-ról 0%-ra

A vállalkozások gazdasági versenyképességét leginkább a munkát terhelő adók, ezen belül is a munkáltatót terhelő járulékok mértéke befolyásolja. Ahhoz, hogy a versenyképességben számottevő javulást érhessünk el, a munkáltatói járulékok drasztikus csökkentése javasolt, a javaslatunk szerint legalább 10 százalékpont erejéig. Az egészségbiztosítási járulékot a tételes EHO alább részletezett emelésével lehet kiváltani.

4. 15 millió Ft-nál egységes nyugdíj- és egészségbiztosítási járuléklafon kerül bevezetésre (munkavállalói és munkáltatói egyaránt), azzal, hogy a nyugdíj-jogosultág számítása során továbbra is csak a jelenlegi járuléklafon szerinti befizetés kerül figyelembevételre

Szintén a munkát terhelő adók csökkentését, és így a magasabb hozzáadott értékű szektorokban a versenyképesség további javulását szolgálja egy egységes járuléklafon bevezetése, ami mind a munkavállalók, mind a munkáltatók által fizetendő egészség- és nyugdíjbiztosítási járulékokra vonatkozna.

A járuléklafon bevezetése emellett indokolható azzal is, hogy az egészség- és nyugdíjbiztosítási járulékok alapvetően nem adók, hanem bizonyos közszolgáltatások hozzáféréseinek ellenértékei. Mivel ezen „szolgáltatások” értéke a jövedelmi viszonyoktól részben független (egészségbiztosítás esetén teljesen, nyugdíjbiztosítás esetén részben), a befizetés mértékét sem méltányos korlátok nélkül meghatározni.

Javaslatunk szerint a járulékfizetés maximumát a legmagasabb személyi jövedelem-adókulcs belépési sávhatáránál kell meghatározni, amely egy kellően megemelt szint ahhoz, hogy a járulékbefizetések mértékét jelentősen még ne változtassa meg. A magánszemélyek esetében ugyanakkor a nyugdíjellátásra jogosító sávhatár megmaradna a jelenlegi 7 millió Ft körüli mértéken (vagyis a jövőbeni nyugdíjak továbbra is ez alapján kerülnek meghatározásra), megőrizve így a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, míg a 7 és 15 millió Ft közötti jövedelem után megfizetett járulék részben pótolhatná a munkáltatói járulékcsökkentésből kieső bevételeket.

5. A munkaadói és a munkavállalói járulékok közötti további átcsoportosítás

A versenyképesség szempontjából a munkáltatói járulékok különösen, a munkavállalói járulékok kevésbé játszanak fontos befolyásoló szerepet. Érdemes lehet ezért megfontolni a 3%-os munkáltatói járulék megszüntetését, és ezzel arányosan az 1.5%-os munkavállalói járulék növelését (1.5% vagy 3%-kal). További előnye lenne a megoldásnak, hogy az adminisztráció is egyszerűsödne.

II. A vállalkozások adóterhelése

A vállalkozások adóztatása körében társasági adónemünk korszerű, jól célzott kedvezményeket tartalmazó, versenyképes adónemnek tekinthető, melynek kedvező hatásait azonban lerontják a vállalkozásokat terhelő egyéb adónemek. E hatások kiszűrését egy átlátható, hiteles szabályozás és egy, az adórendszer teljes egészére nézve érvényesülő koncepcionális kedvezményrendszer kialakítása biztosíthatja, mely egyszersmind gátat szabhat a vállalkozások, és a tőke Magyarországról történő kimenekülésének.

6. A különadó megszüntetése

A 2006-os költségvetési megszorítás egyik legvitatottabb intézkedése a társaságokat és magánszemélyeket terhelő „szolidaritási” különadó bevezetése volt. Társaságok esetében a 4%-os különadó bevezetése drámaian visszavetette a versenyképességet, különösen ha számításba

vesszük, hogy az átlag társasági adókulcs 12% körüli volt (köszönhetően a társasági adóalap- és adókedvezményeknek), vagyis arányait tekintve a növelés nem 25%, hanem jóval magasabb volt. A társasági különadó különösen vitatható abból a szempontból is, hogy a társasági adókedvezményeket élvező adózókat is érintette, annak ellenére, hogy típusát tekintve a társasági adóval azonos. Ez a befektetők szempontjából az adórendszer kiszámíthatóságába vetett bizalmat jelentősen megrendítette.

Magánszemélyek esetében a különadó bevezetése a korábban leírtaknak megfelelően éppen azt a társadalmi réteget terhelte újabb adókkal, akik már így is túlzottan magas arányban vettek részt a közteherviselésben, a munkát terhelő adók aránya pedig ezáltal tovább emelkedett.

Tekintve, hogy a kormányzat is ideiglenes intézkedésként hivatkozott a különadó bevezetésének szükségességére, különösen a befektetői bizalom visszaszerzése érdekében javasolt a különadó eltörlése.

7. Tőkejövedelmek adója 25%-ról 20%-ra csökken, az osztalék 35%-os adókulcsa megszűnik

Magyarország tőkemegtartó képességének javítása és a gazdaság további fehéritése érdekében egyaránt javasolt az osztalékadó csökkentése, melyet egyébként is a 20%-os társasági adó és különadó, valamint a 2%-os iparűzési adó figyelembevételével együtt kell vizsgálni. Egy túlzottan magas osztalékadókulcs a bevételek eltitkolására ösztönöz, annak pedig egyenes következménye a társasági adó és különadó alapjának, valamint az iparűzési adóalapnak a csökkenése. Az osztalékadó kulcsának mérséklése tehát csökkentené a bevételek eltitkolásának arányát, ezáltal pótlólagos adóbevételeket teremthet.

Az egyéb tőkejövedelmek kulcsát ugyancsak javasolt az osztalékadókulccsal azonos mértékben meghatározni, tekintettel ezen tőkejövedelmek azonos pénzügyi természetére, és egyszersmind azon jellemzőjükre, hogy technikailag könnyen konvertálhatók bármely formájukban, mely formai megjelenésbeli eltérés nem eredményezhet adójogi megkülönböztetést.

8. A helyi iparűzési adó megszűnik

A vállalkozások részéről régóta a legvitatottabb adónem a helyi iparűzési adó, egyrészt mert a veszteséges vállalkozásokat is sújtja, és az induló vagy külső finanszírozásra szoruló vállalkozásokat különösképp hátrányos helyzetbe hozza, másrészt mert nem szektorsemleges, és a szolgáltató cégek esetében kifejezetten a bevételt adóztatja. Versenyképességi szempontból vitathatatlanul az egyik legkárosabb adónem, hiszen legnagyobb arányban éppen a nagyobb számú munkavállalókat legálisan foglalkoztató vállalkozásokat, az innovációba, kutatás-fejlesztésbe fektetőket, beruházókat terheli. Ráadásul az adónem adminisztrációja, beszedése, ellenőrzése is korszerűtlen, a hatósági rendszer kialakítása a legkevesbé sem költséghatékony, és számtalan jogbizonytalanságot okoz. Hosszabb távon a megszüntetése, s így az önkormányzati finanszírozás más adónemekkel történő biztosítása megkerülhetetlen.

9. A kis adók, mint innovációs járulék, kulturális járulék, szakképzési hozzájárulás és rehabilitációs járadék megszűnik

Mind a vállalkozások, mind az adóhatóságok adminisztrációját jelentősen megterheli minden egyes addicionális adónem fenntartása, míg az ezzel szembenálló bevételek nem feltétlenül vannak arányban az adminisztráció okozta ráfordítással. A kis adók közül is a versenyképességet leginkább befolyásoló adónemek megszüntetését támogatjuk leginkább, ezek az innovációs járulék, kulturális járulék, szakképzési hozzájárulás és rehabilitációs járadék. Ezen adónemek kivezetése az ott biztosított ösztönzők, kedvezmények esetleges más adónemekbe történő átvezetésével lehet javasolt.

III. Azonnali forrásteremtő intézkedések

Annak érdekében, hogy az adórendszer átalakításának azonnali megkezdésével a lehető legrövidebb időn belül jelentkezzenek annak kedvező hatásai, szükség lehet egyes – a versenyképesség és a gazdasági növekedés alakulását nem befolyásoló – adónemekben az adóterhelés növelésére. Ilyen adónemek elsősorban a forgalmi és vagyoni típusú adók lehetnek. Az ilyesfajta teher-átcsoportosítás nem érintheti azonban az összes adóterhelés csökkentésének szándékát, és csak akkor kell, hogy sor kerüljön rá, ha a javasolt lépések megvalósításához szükséges kiadáscsökkentő intézkedések pénzügyi hatása nem jelentkezik kellő időben.

10. Az adójóváírást tényleges rászorultsági alapú szociális támogatás váltja ki

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az adórendszer nem képes hatékonyan biztosítani a szociális problémák kezelését. A „társadalmi igazságosság” alapján bevezetett adójóváírás intézménye a rászoruló adózók számára valóban pozitívan befolyásolta a jövedelmi viszonyokat, ugyanakkor a társadalom egy jelentős szegmensének az adóelkerülés legegyszerűbb megoldását nyújtotta, és sajnos úgy tűnik, hogy ez a szegmens többségben van a valóban rászorulókkal szemben. Mindez pedig oda vezetett, hogy Magyarországon a személyi jövedelemadó egy szűk társadalmi réteg fizeti, jelentős feszültségeket okozva ezzel a foglalkoztatásban, és gátat szabva a legális foglalkoztatás bővülésének.

Ezen körülmények kialakulásának alapvető oka, hogy az adórendszerben elérhető kedvezmények igénybevétele önbevallással történik, méghozzá úgy, hogy az alacsony jövedelmet bevalló magánszemélyek elenyésző hányadának kell az utólagos ellenőrzés kockázatával számolnia. Az adórendszer ezen sajátossága eredményezi, hogy a kedvezmények visszaélésszerű igénybevételenek nincs valós kockázata, így az nagyobb arányban történhet, mint a tényleges rászorultak megsegítése.

Javaslatunk szerint tehát a rászorultak támogatását az adórendszeren kívüli eszközökkel kell megoldani úgy, hogy a támogatás igénybevétele minél kisebb arányban kerülhessen sor visszaélésszerűen. Ennek céljából meg kell szüntetni egyebek mellett az adójóváírást, míg a magánszemélyek így kieső jövedelmét szigorúan rászorultsági alapon lehet az amúgy is újrászervezendő szociális transzferek formájában kompenzálni.

11. Tételes EHO 1.950 Ft-ról kb. 8.000 Ft-ra nő

Mint azt a 3. pontban röviden már érintettük, az egészségbiztosítás lényegében a járulékfizetők számára biztosított szolgáltatás. Méltánytalan, ha a járulékfizetést csak és kizárólag a jövedelmi viszonyokhoz kötjük, míg a szolgáltatás értéke mindenki számára ugyanaz marad. Enyhítve az ebből eredő feszültséget, javasoljuk, hogy a tételes EHO megemelésével biztosítsunk forrást a munkáltató által fizetendő egészségbiztosítási járulék eltörlésének, így a szolgáltatás ellenértéke is részben kiegyenlítődik. Javasoljuk továbbá, hogy a százalékos EHO szűnjön meg, az abból származó bevételek ugyanis nem számottevők, az ezzel párosuló adminisztráció viszont komoly teher mind az adózók, mind az adóhatóság számára, leginkább az ellenőrzések során.

12. A munkavállalói nyugdíjjárulék plafonja 15 millió Ft-ra emelkedik

Mint említettük, csak a járulékplafon emelkedne, a nyugdíjellátási jogosultság számítása során a többlet járulékalap nem kerülne beszámításra. Ezáltal részben pótolható a munkáltatói nyugdíjjárulék csökkentése miatt kiesett bevétel, míg a jövőbeni nyugdíjak változatlan módon kerülhetnek meghatározásra.

13. Az ÁFA 23%-ra emelkedik

Az általános forgalmi adó a versenyképességet egyik legkisebb mértékben befolyásoló adónem, annak növelése ezért a gazdaság szereplői számára kevésbé vagy egyáltalán nem káros. Emellett a forgalmi adó emeléséből adódó tehernövekedést ellensúlyozhatja a foglalkoztatás közterheinek

csökkenése, mely az aktív lakosság számára tehát nem eredményezne romló jövedelmi viszonyokat, és ennek segítségével serkentheti az aktivitást. Egyes termékkörök, mint pl. az élelmiszer esetében nem zárjuk ki az uniós szabályozással egyébként összhangban álló kedvezményes, 15%-os adókulcs bevezetését, ez azonban az általános kulcs tovább, esetleg 24-25%-ra történő növelését teheti szükségessé.

14. Értékalapú (általános, kötelező), az ingatlanvagyonot terhelő ingatlanadó bevezetése

Az értékalapú ingatlanadó bevezetése a jelenlegi adószervezet és jövedelmi viszonyok mellett elsősorban azért javasolt, mert az adóztatást kiterjeszthetné az eltitkolt jövedelmekből szerzett vagyonra is, és elősegíthetné a méltányos, vagyonarányos közteherviselést. Amennyiben a költségvetési kiadások által teremtett mozgástér lehetővé teszi, az adórendszer átalakítása során olyan megoldás is követhető, melynek során a vagyonadó az akár magánszemélyként, akár társaságként realizált jövedelmet terhelő adóból levonható, így biztosítva, hogy a jövedelmüket szabályosan leadózók ne fizessenek többletterheket különösen azokhoz képest, akik nem legális forrásból jutottak nagyobb értékű vagyonhoz. Megjegyezzük, hogy egy valós piaci értékhez igazodó, személyi jövedelemadóból leírható, mintegy 0,5%-os kulccsal kivetett, ingatlanvagyonot terhelő vagyonadó nagyságrendileg már önmagában 100 milliárd forint összegű bevételi többletet lehet képes biztosítani a költségvetés számára. Effajta adónem kötelező és általános jellegű bevezetése emellett csak megfelelő, rászorultsági alapon elérhető kedvezményekkel és a jelenlegi, ingatlanvagyonot terhelő vagyonadók kivezetésével egyidejűleg képzelhető el. A vagyoni alapú ingatlanadóztatás általános bevezetésével egyidejűleg javasolt továbbá a vagyonátruházási illetékek rendszerének korszerűsítése, melynek keretében egy nemzetközi összehasonlításban is megfelelő mértékben meghatározott illetékkötelezettség oly módon kerülne kivetésre, hogy annak megfizetésére lehetőleg minden esetben sor kerüljön az ingatlanvagyon átruházásának jogi megoldásaitól függetlenül.

15. Hatósági ellenőrzések hatékonyságának javítása

A feketegazdaság visszaszorulását olyasfajta adócsökkentés program tudja a leghatékonyabban előmozdítani, melyet szigorodó, és hatékonyságban is javuló adóhatósági ellenőrzések kísérnek. Az adók csökkentésével párhuzamosan indokolt tehát a költségelszámolások szigorúbb ellenőrzése, hogy a jövedelemeltitkolás mértékét tovább lehessen csökkenteni. E tekintetben az elmúlt időszakban már történtek pozitív előrelépések, de ezek inkább az elrettentést, és kevésbé az ellenőrzés hatékonyságának növelését szolgálták. Javaslatunk szerint ez utóbbira kell további szabályozási támogatást adni és erőforrást csoportosítani, hogy ne csak a nagyvállalkozások, hanem a kisebb – de a jövedelemeltitkolásban komolyabb szerepet játszó – adózók esetében is átfogó, mélyreható ellenőrzések történjenek.

Javasolt időzítés és költségvetési hatások

Az adórendszer átalakításának egyik célja a foglalkoztatás jelenleg számos ellentmondástól terhelt adóztatásának ésszerű átfarmálása. Ezen, 1-5. és 7. pont alatt ismertetett javaslatoknak a 10-15. pont alatt bemutatott forrásteremtő lépésekkel együttesen számított költségvetési hatása mintegy 320-350 milliárd forint bevételkiesés, mely tehát a GDP 1,5 százalékát sem éri el, miközben az önmagában képes a korábban idézet gazdaságélénkítő és feketegazdaság visszaszorulását eredményező hatások előidézésére. Megfontolásra javasoljuk tehát ezen lépések együttes, egyszeri és mielőbbi megtételét.

Ettől függetlenül a vállalkozások, tőkebefektetések és beruházások serkentése céljából egyedi intézkedésként oldható meg a különadó javaslataink 6. pontjában megjelölt megszüntetése, mely elsősorban a vállalkozások adóterhelésének csökkentésével képes elősegíteni a versenyképesség javulását, és egyszersmind a gazdaságpolitika hitelességének és kiszámíthatóságának növelését. Az intézkedés költségvetési hatása 213 milliárd forint bevételkiesés, mely a GDP 0,9 százalékának felel meg.

Végül javaslataink fennmaradó, 8-9. pontjában megjelölt, a vállalkozásokat terhelő további adónemek megszüntetését célzó intézkedések olyan későbbi időponttal vezethetők be, amikor a költségvetési kiadások csökkentésének üteme azt lehetővé teszi. Különösen az iparűzési adó megszüntetése eredményezhet e körben jelentős, több mint 500 milliárd forintos költségvetési bevételkiesést, melyre az önkormányzati finanszírozás teljes átalakítása esetén is csak akkor nyílhat mód, ha a kiadáscsökkentések eredményeként egyéb adónemekből is rendelkezésre áll olyan mértékű szabad forrás, melyből az önkormányzatok működésének pénzügyi feltételei biztosíthatók.

Költségvetési hatások részletes számítása:

Adónem	Bevétel csökkenés (-)	Összeg	Bevétel növekedés (+)	Összeg
Különadó	Különadó bevételek megszűnnének	213		
Személyi jövedelemadó	A felső kulcs 36%-ról 30%-ra csökkenne	180	Az adójóváírás megszűnne	240
	A felső kulcs sávhatára 15 millió Ft-ra emelkedne	330	Az alsó kulcs 18%-ról 20%-ra emelkedne	145
	Tőkejövedelmek adója 20%	3	Átalányadózás megszűnne	
Munkáltatói TB	Egységes járulékplafon 15 millió Ft-tól	43	Az EHO havi 1.950 Ft/ fő összegről havi 8.000 Ft/fő összegre emelkedne	280
	Nyugdíjbiztosítási járulék 24%-ról 19%-ra csökkenne	420		
	Egészségbiztosítási járulék 5%-ról 0%-ra csökkenne	445		
Munkavállalói TB	Az egészségbiztosítási járulék alapja is maximálva lenne 15 millió Ft-ban	14	A nyugdíjbiztosítási járulék alapja 15 millió Ft-ra emelkedne	33
Bevételalapú vagy egyéb átalányadók	Átalányadó bevételek megszűnnének	13	Tao / SZJA bevételek növekednének	13
			Áfa bevételek növekednének	
Értékalapú vagyonaadó az ingatlanvagyonra			Jövedelemadóba beszámítható, értékalapú ingatlanadó	100
Áfa			A felső kulcs 23%-ra emelkedne	270
Helyi iparüzési adó	HIPA bevételek megszűnnének	517	Megszűnne a társasági adóalap csökkentésének lehetősége	
Összesen		2178		1081